

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ในสถาบันราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 สถาบัน จำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอ็กซ์ (SPSS-X Statistical Package for Social Sciences-X) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlations Coefficient) และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) ที่ระดับความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลเพื่อเลือกทำนาย โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

1.1 ปัจจัยนำ ได้แก่ ลักษณะประชากร ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ และความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ พบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-21 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 22-23 ปี และส่วนมากกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 สาขาศึกษา

ศาสตร์ และผลการศึกษานั้นส่วนใหญ่มีระดับคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01-3.00 รองลงมาคือคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01-4.00 บิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน นักศึกษาส่วนใหญ่มีพี่น้องจำนวน 3 คน และเป็นคนบุตรคนที่ 1 อาชีพของบิดามารดาส่วนใหญ่ บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมาของบิดาคือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และอาชีพรองของมารดาคือ ค้าขาย รายได้ของครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท และพบว่านักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะพักอาศัยกับเพื่อน รองลงมาพักกับบิดามารดา โดยพักบ้านบิดามารดา และหอพักเอกชน ใกล้เคียงกัน

ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ที่นักศึกษายกย่องว่ามีความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.41 (คะแนนเต็ม 20 คะแนน) โดยนักศึกษายกย่องว่ามีความรู้ระดับดี ร้อยละ 33.5 และระดับค่อนข้างดีร้อยละ 30.5 มีความรู้ต้องปรับปรุงเพียงเล็กน้อย

ข้อความรู้ที่นักศึกษายกย่องว่ามีความรู้ดีในระดับดี คือ

- ข้อ 1 สารในบุหรี่ที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่มีอาการติดบุหรี่คือข้อใด
- ข้อ 5 ข้อใดเป็นตัวสำคัญที่ทำให้สุขภาพของผู้สูบบุหรี่มากที่สุด
- ข้อ 15 ข้อใดเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับการไม่สูบบุหรี่

ข้อความรู้ที่นักศึกษายกย่องว่ามีความรู้ดีในระดับต่ำ คือ

- ข้อ 2 สารประกอบที่อยู่ในบุหรี่และทำให้เกิดมะเร็งปอดคือข้อใด
- ข้อ 3 นิโคตินในกระแสเลือดจะถูกขับออกจากทางร่างกายทางใด
- ข้อ 8 โรคเรื้อรังที่เกิดจากการสูบบุหรี่ที่ไม่มีโอกาสหายและจะทรมาณไปตลอด

ชีวิตคือโรคใด

- ข้อ 9 การสูบบุหรี่มีผลต่อระบบประสาทอย่างไร

ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ นักศึกษายกย่องว่าทัศนคติโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 2.98 (คะแนนเต็ม 4 คะแนน) โดยนักศึกษายกย่องว่าทัศนคติระดับดี ร้อยละ 71.0 ทัศนคติระดับพอใช้ ร้อยละ 15.0 และไม่มีนักศึกษายกย่องว่าทัศนคติต้องปรับปรุง

ข้อที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากกว่าทุกข้อ คือ

ข้อ 5 การปฏิเสธการสูบบุหรี่จากเพื่อนเป็นการแสดงความซื่อสัตย์ (ทัศนคติทางลบ)

ข้อที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในระดับดี แต่น้อยกว่าทุกข้อ คือ

ข้อ 11 การสูบบุหรี่เป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่เสียหาย (ทัศนคติทางลบ)

ข้อ 14 การสูบบุหรี่ในระยะเริ่มแรกไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย (ทัศนคติทางลบ)

ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่มีความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่โดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 3.130 โดยนักศึกษาสวนใหญ่มีความเชื่อถูกต้องในระดับดี ร้อยละ 71.0 ความเชื่อถูกต้องในระดับดีมาก ร้อยละ 19.7 และไม่มีนักศึกษาที่มีระดับความเชื่อต้องปรับปรุง

ข้อที่นักศึกษามีความเชื่อถูกต้องในระดับดี มากกว่าทุกข้อ คือ

ข้อ 11 การสูบบุหรี่ทุกประเภทมีอันตรายต่อสุขภาพของผู้สูบ (ทัศนคติทางบวก)

ข้อที่นักศึกษามีความเชื่ออยู่ในระดับดี แต่น้อยกว่าทุกข้อ คือ

ข้อ 6 การเลิกสูบบุหรี่ทำได้ง่ายเลิกเมื่อไหร่ก็ได้ (ทัศนคติทางลบ)

1.2 ปัจจัยเชื้อ ได้แก่ ราคาของบุหรี่ที่สูบ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากผู้ปกครอง ความสะดวกในการได้บุหรี่ เวลา และสถานที่ที่ซื้อบุหรี่ พบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่เห็นว่า บุหรี่ที่สูบมีราคาแพง และส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองระหว่าง 1,501-2,000 บาท รองลงมาได้รับค่าใช้จ่าย 1,001-1,500 บาท บุหรี่ที่สูบส่วนใหญ่ได้มาจากการซื้อเอง รองลงมาขอเพื่อนสูบ โดยแหล่งที่ซื้อบุหรี่นั้นซื้อบุหรี่จากร้านใดก็ได้ที่พบ และร้านค้าใกล้บ้าน นักศึกษาชอบสูบบุหรี่หลังรับประทานอาหาร และรองลงมาเมื่อมีความเครียด สถานที่ที่ใช้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะสูบเฉพาะอยู่นอกสถาบัน รองลงมาในห้องน้ำหรือห้องสุขาในสถาบัน

1.3 ปัจจัยเสริม ได้แก่ การสูบบุหรี่ของสมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิทในและนอกสถาบัน อาจารย์ในสถาบัน การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์และครอบครัว การมีกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา และการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ การได้รับข่าวสารการณรงค์ไม่สูบบุหรี่ พบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว

สูบบุหรี่ โดยส่วนใหญ่มีบิดาสูบ รองลงมาเป็นผู้ชาย ซึ่งสมาชิกในครอบครัวที่สูบบุหรี่จะสูบประจำทุกวัน โดยบิดาสูบประจำทุกวัน ร้อยละ 68.40 และส่วนใหญ่ นักศึกษาจะมีเพื่อนสนิททั้งในสถาบันและนอกสถาบันสูบบุหรี่ ส่วนอาจารย์ในสถาบันพบว่า มีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ โดยอาจารย์ที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์ผู้สอน การมีกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบัน และการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ นักศึกษาทราบว่าสถาบันมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบันเพียงร้อยละ 41.8 นอกนั้นตอบว่าไม่มี และไม่ทราบ และส่วนใหญ่ทราบว่าสถาบันปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยมีเครื่องหมายห้ามสูบบุหรี่ และจัดเขตปลอดบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์และจากครอบครัวเมื่อเห็นนักศึกษาสูบบุหรี่ ส่วนมากจะเคยได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากผู้ปกครอง ส่วนการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์จะใกล้เคียงกับการไม่เคยได้รับการว่ากล่าวตักเตือนโดยเคยได้รับร้อยละ 52.3 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 47.7 และแหล่งข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ ส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ รองลงมาจากวิทยุ

2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่

นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ ส่วนใหญ่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 16-18 ปี สาเหตุที่เริ่มสูบบุหรี่มวนแรก คืออยากลอง และเพื่อคลายเครียด บุหรี่มวนแรกได้มาจากเพื่อนสนิท ร้อยละ 56.0 รองลงมาซื้อเอง ร้อยละ 36.3 และพบว่า การสูบบุหรี่มวนแรกจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่สูบมานาน 1-3 ปี รองลงมาสูบนาน 4-6 ปี จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่วันละ 1-5 มวน รองลงมา 6-10 มวน โดยส่วนมากสูบทุกวัน และสูบบุหรี่ชนิดมีก้นกรอง คือยี่ห้อกรองทิพย์ และสายฝน และลักษณะการสูบบุหรี่ของนักศึกษาส่วนใหญ่สูบจนหมดมวน และอดควันบุหรี่เข้าปอดทุกครั้ง มีการพกพาบุหรี่ตลอดเวลา แต่ส่วนใหญ่ นักศึกษาจะไม่สูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ หรือมีป้ายห้ามสูบบุหรี่ สำหรับค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-250 บาท รองลงมา 251-500 บาท

นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะเคยเลิกสูบบุหรี่ แต่ไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้สำเร็จ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ติดจนเป็นนิสัย และผู้ใกล้ชิดยังสูบอยู่

สำหรับความต้องการเลิกสูบบุหรี่ ส่วนใหญ่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ โดยให้เหตุผลว่า พ่อแม่ ญาติ เพื่อน ขอให้เลิก และไม่อยากเสียเงินทำลายสุขภาพ ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ให้เหตุผลว่าหยุดหงิด ทำงานไม่ได้ รongลงมาสูบบุหรี่ทุกวันก็ไม่มีอาการอะไร

ความต้องการให้สถาบันหรือหน่วยงานอื่นช่วยเหลือในการเลิกสูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ให้ออกมาตรการให้เลิกผลิตบุหรี่ และห้ามขายบุหรี่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ต่อวัน ความถี่ในการสูบบุหรี่ และการอดควันบุหรี่เข้าปอด)

ผลการหาความสัมพันธ์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ พบว่า

ปัจจัยนำ ได้แก่ ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และอายุชั้นปีที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ จำนวนพี่น้อง ระดับคะแนน ลำดับที่ของบุตร สาขาวิชา สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วยที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ รายได้ของนักศึกษา สถานที่ที่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนราคาบุหรี่ที่สูบ การได้มาของบุหรี่ แหล่งที่ซื้อบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทในสถาบัน การมีเพื่อนสนิทนอกสถาบัน และการมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ส่วนการมีสมาชิกใน

ครอบครัวสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์ การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน และการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่บริโภคไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน พบว่า

ปัจจัยนำ ได้แก่ ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ส่วนลักษณะประชากรคือ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา-มารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ อายุ จำนวนพี่น้อง ระดับคะแนน ลำดับที่ของบุตร ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย ที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ รายได้ของนักศึกษา การได้มาของบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนราคาบุหรี่ที่สูบแหล่งที่ซื้อบุหรี่ และสถานที่ที่สูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทในสถาบัน การมีเพื่อนสนิทนอกสถาบัน การมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ การมีกฎระเบียบห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และการมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบันมีความสัมพันธ์ทางลบ และมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนการมีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์ การปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ พบว่า

ปัจจัยนำ ได้แก่ ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ จำนวนพี่น้อง มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และอายุ รายได้ของ

ครอบครัว อาชีพของมารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ระดับคะแนน ลำดับที่ของบุตร ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเชื้อ ได้แก่ รายได้ของครอบครัว การได้มาของบุหรี่ สถานที่ที่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนราคาซื้อบุหรี่ที่สูบ แหล่งที่ซื้อบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และการมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนการมีสมาชิกในครอบครัว การมีเพื่อนสนิท การมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์ การปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเชื้อ ปัจจัยเสริม กับความถี่ในการสูบบุหรี่ พบว่า

ปัจจัยนำ ได้แก่ ลักษณะประชากร คือ อายุ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนความรู้ ทศนคติ ความเชื่อเกี่ยวกับบุหรี่ ลำดับที่ของบุตร ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชา ระดับคะแนนสถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของมารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย ที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเชื้อ ได้แก่ การได้มาของบุหรี่ แหล่งที่ซื้อบุหรี่ สถานที่ที่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนราคาซื้อบุหรี่ที่สูบ รายได้ของนักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ การมีเพื่อนสนิทนอกสถาบันสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนการมีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ การมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์ จากครอบครัว การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน การปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสูบบุหรี่

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับการอดควันบุหรี่ เข้าปอด พบว่า

ปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ จำนวนพี่น้องมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนความรู้ ทักษะคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ลำดับที่ของบุตร ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชา ระดับคะแนน สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย ที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการอดควันบุหรี่เข้าปอด

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ราคาบุหรี่ที่สูบ การได้มาของบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนรายได้ของนักศึกษาแหล่งที่ซื้อบุหรี่ สถานที่ที่สูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการอดควันบุหรี่เข้าปอด

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ การมีเพื่อนสนิทนอกสถาบันสูบบุหรี่ การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนมีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ การมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการอดควันบุหรี่เข้าปอด

สรุป ในภาพรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า

ปัจจัยนำ ได้แก่ ทักษะคิดต่อการสูบบุหรี่ ความเชื่อเกี่ยวกับบุหรี่ และลักษณะประชากรประกอบด้วยอายุ จำนวนพี่น้อง รายได้ของครอบครัว ชั้นปีที่ศึกษา อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ส่วนความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ระดับคะแนน

ลำดับที่ของบุตร สาขาวิชาที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ราคาบุหรี่ที่สูบ รายได้ของครอบครัว การได้มาของบุหรี่ แหล่งที่ซื้อบุหรี่ สถานที่ที่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่และนอกสถาบันสูบบุหรี่ การมีอาจารย์สูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว การมีกฎระเบียบห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ส่วนการมีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

4. การวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อการพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เพื่อเลือกตัวทำนาย โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ พบว่า

ปัจจัยนำ ที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ คือ อายุมีผลเชิงบวก และความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ มีผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของระยะเวลาในการสูบบุหรี่ ได้ร้อยละ 23.05 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{ระยะเวลาในการสูบบุหรี่} = 1.7097 + .5317 (\text{อายุ}) - .3249 (\text{ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ระยะเวลาในการสูบบุหรี่} = .4767 (\text{อายุ}) - .1534 (\text{ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่})$$

ปัจจัยเอื้อ ที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ คือ รายได้ของนักศึกษา มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของระยะเวลาในการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 3.42 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{ระยะเวลาในการสูบบุหรี่} = 1.4665 + .1118 (\text{รายได้ของนักศึกษา})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ระยะเวลาในการสูบบุหรี่} = .1118 (\text{รายได้ของนักศึกษา})$$

ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่คือ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่มีผลเชิงบวก และการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว มีผลเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของระยะเวลาในการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 4.09 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \text{ระยะเวลาในการสูบบุหรี่} = & 1.5882 + .4096 (\text{การมีเพื่อนในสถาบันสูบบุหรี่}) - \\ & .2630 (\text{การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว}) \end{aligned}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \text{ระยะเวลาในการสูบบุหรี่} = & .1441 (\text{การมีเพื่อนในสถาบันสูบบุหรี่}) - .1420 \\ & (\text{การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว}) \end{aligned}$$

4.2 ปัจจัยนำ ปัจจัยเฉื่อย ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน

ปัจจัยนำ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันคือ ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ มีผลเชิงลบ และรายได้ของครอบครัว มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันได้ร้อยละ 5.51 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \text{จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน} = & 2.6359 - .3836 (\text{ทศนคติต่อการสูบบุหรี่}) + .0902 \\ & (\text{รายได้ของครอบครัว}) \end{aligned}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \text{จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน} = & -.1763 (\text{ทศนคติต่อการสูบบุหรี่}) + .1373 (\text{รายได้ของครอบครัว}) \end{aligned}$$

ปัจจัยเอื้อ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวัน คือ รายได้ของนักศึกษา มีผลเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของจำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวันได้ร้อยละ 3.06 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{จำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวัน} = 1.3267 + .1219 (\text{รายได้ของนักศึกษา})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{จำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวัน} = .1750 (\text{รายได้ของนักศึกษา})$$

ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวัน คือ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ที่มีผลเชิงบวก และการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว มีผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของจำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวันได้ร้อยละ 3.24 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \text{จำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวัน} = & 1.4514 + .4415 (\text{การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่}) \\ & - .2539 (\text{การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว}) \end{aligned}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \text{จำนวนบุหรี่ยี่สิบต่อวัน} = & .4415 (\text{การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่}) - .2539 \\ & (\text{การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว}) \end{aligned}$$

4.3 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ยี่สิบต่อเดือน

ปัจจัยนำ ที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ คือทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ จำนวนพี่น้อง มีผลเชิงลบ และรายได้ของครอบครัว และอายุ มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ยี่สิบต่อเดือนได้ร้อยละ 6.46 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \text{ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ยี่สิบต่อเดือน} = & 1.8856 - .2422 (\text{ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่}) \\ & + .0677 (\text{รายได้ของครอบครัว}) + .1378 (\text{อายุ}) \\ & - .0543 (\text{จำนวนพี่น้อง}) \end{aligned}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \text{ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน} &= -0.1467 \text{ (ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่)} + 0.1358 \\ &\quad \text{(รายได้ของครอบครัว)} + 0.1413 \text{ (อายุ)} \\ &\quad - 0.1018 \text{ (จำนวนพี่น้อง)} \end{aligned}$$

ปัจจัยเอื้อ ที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน คือรายได้ของนักศึกษา มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือนได้เพียงร้อยละ 5.22 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน} = 1.8606 + 0.1208 \text{ (รายได้ของนักศึกษา)}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน} = 0.2285 \text{ (รายได้ของนักศึกษา)}$$

ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน คือ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว มีผลในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือนได้ร้อยละ 2.74 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \text{ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน} &= 1.6987 - 0.2688 \text{ (การได้รับการว่ากล่าว} \\ &\quad \text{ตักเตือนจากครอบครัว)} \end{aligned}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน} = -0.1658 \text{ (การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว)}$$

4.4 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อความถี่ในการสูบบุหรี่

ปัจจัยนำ ที่มีอิทธิพลต่อความถี่ในการสูบบุหรี่คือ รายได้ของครอบครัว อายุมีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความถี่ในการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 3.03 ได้สมการการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{ความถี่ในการสูบบุหรี่ต่อวัน} = 3.2013 + .0801 (\text{รายได้ของครอบครัว}) + .1136 (\text{อายุ})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ความถี่ในการสูบบุหรี่ต่อวัน} = .1364 (\text{รายได้ของครอบครัว}) + .0989 (\text{อายุ})$$

ปัจจัยเอื้อ ไม่มีตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อความถี่ในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อความถี่ในการสูบบุหรี่ คือ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ มีผลในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความถี่ในการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 1.73 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{ความถี่ในการสูบบุหรี่} = 3.333 + .3849 (\text{การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ความถี่ในการสูบบุหรี่} = .1316 (\text{การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่})$$

4.5 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด

ปัจจัยนำ ที่มีอิทธิพลต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอดคือ จำนวนพี่น้อง อายุ มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการอดควันบุหรี่เข้าปอดได้ร้อยละ 2.26 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{การอดควันบุหรี่เข้าปอด} = 2.9401 + .0509 (\text{จำนวนพี่น้อง}) + .0899 (\text{อายุ})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{การอดควันบุหรี่เข้าปอด} = .1028 (\text{จำนวนพี่น้อง}) + .0992 (\text{อายุ})$$

ปัจจัยเอื้อ ที่มีอิทธิพลต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด คือ ราคาบุหรี่ที่สูบ มีผลในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการอดควันบุหรี่เข้าปอดได้ร้อยละ 1.09 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{การอดควันบุหรี่เข้าปอด} = 2.9335 + .1488 (\text{ราคาบุหรี่ที่สูบ})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{การอดควันบุหรี่เข้าปอด} = .1044 (\text{ราคาบุหรี่ที่สูบ})$$

ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด คือ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน มีผลเชิงบวก และการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ มีผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายความแปรปรวนของการอดควันบุหรี่เข้าปอดได้ร้อยละ 7.19 ได้สมการในการทำนายดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \text{การอดควันบุหรี่เข้าปอด} = & 3.0046 + .4165 (\text{การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่}) \\ & + .1550 (\text{การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน}) \\ & - .1985 (\text{การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว}) \\ & - .1682 (\text{การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่}) \end{aligned}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \text{การอดควันบุหรี่เข้าปอด} = & .1805 (\text{การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่}) + .1048 \\ & (\text{การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน}) \\ & - .1320 (\text{การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว}) \\ & - .1008 (\text{การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่}) \end{aligned}$$

สรุป ในภาพรวมปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้ พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ทักษะคิดต่อการสูบบุหรี่ ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ อายุ จำนวนพี่น้อง รายได้ของครอบครัว สามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้
ปัจจัยอื่น ได้แก่ รายได้ของนักศึกษา ราคาของบุหรี่ที่สูบ สามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนในสถาบันสูบบุหรี่ การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว และการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ สามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

1.1 ปัจจัยนำ

ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และอาจจะเป็นเพราะกระแสจากการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ด้วยกลวิธีและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ไปสเตอร์ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้เรื่องบุหรี่ตามกระแสดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่ส่วนมากมีความรู้ว่าการสูบบุหรี่ทำให้เกิดโรคได้ และทราบถึงอันตรายของบุหรี่ต่อสุขภาพ และ สมฤดี มอบนรินทร์ (2531) ที่พบว่า ความรู้เรื่องบุหรี่ ไม่มีความแตกต่างในกลุ่มที่สูบบุหรี่และกลุ่มไม่สูบบุหรี่ และแตกต่างจากผลการวิจัยของ กัญญา ศรินวล (2536) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่มีความรู้ในเรื่องโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ และอันตรายของบุหรี่ต่อสุขภาพ น้อยกว่ากลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่

การที่นักศึกษามีความรู้อยู่ในระดับดี แต่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่อยู่ ดังนั้นการที่จะให้นักศึกษาไม่สูบบุหรี่นั้น การจัดการเรียนการสอนนอกจากจะให้ความรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ควรมีการผสมผสานและสอดแทรกในการสอนวิชาอื่น ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สอดส่องพฤติกรรมของ

นักศึกษาอย่างใกล้ชิด และตัวครูควรเป็นทั้งแบบอย่าง และเป็นอุปกรณ์การสอนอย่างดีให้กับนักศึกษา

เมื่อพิจารณาความรู้รายข้อ พบว่าข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบถูกน้อย มีดังนี้

ข้อ 2 “สารประกอบที่อยู่ในบุหรี่และทำให้เกิดมะเร็งปอดคือข้อใด” มีนักศึกษาตอบถูกเพียงร้อยละ 40.5 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้ความรู้โดยทั่วไปเรื่องบุหรี่มักจะเน้นให้เห็นว่าผลจากการสูบบุหรี่ทำให้เกิดโรคอะไรได้บ้าง แต่การกล่าวถึงสารประกอบในบุหรี่ประกอบด้วยอะไรบ้าง และสารแต่ละอย่างที่จะทำให้เกิดโรคอะไร มีการกล่าวถึงไม่มากนัก และอีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะความคุ้นเคยที่ทราบว่ามีโคตินเป็นสารประกอบที่สำคัญทำให้เข้าใจว่าทำให้เกิดโรคมะเร็ง สารที่ทำให้เกิดมะเร็งคือทาร์ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ควรจะทราบว่า ทาร์ทำให้เกิดมะเร็งปอด เพราะการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุของโรคมะเร็งปอดมากที่สุด

ข้อ 3 “นิโคตินในกระแสเลือดจะถูกขับออกจากร่างกายทางใด” มีนักศึกษาตอบถูกเพียงร้อยละ 41.5 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากความรู้ในประเด็นนี้จะเป็นเนื้อหาทางวิชาการซึ่งบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีเนื้อหาเรื่องบุหรี่สอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมีเนื้อหาไม่มากนัก เว้นช่วงการสอนนานเกินไป ประกอบกับการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จะไม่เน้นในประเด็นนี้ ทำให้นักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไปไม่ได้รับทราบความรู้ในเรื่องนี้เท่าที่ควร

ข้อ 8 “โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ที่ไม่มีโอกาสหายและทรมาณไปตลอดชีวิตคือข้อใด” มีนักศึกษาตอบถูกเพียงร้อยละ 48.0 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักศึกษาอาจเห็นว่าโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่เป็นเรื่องไกลตัว จึงไม่ให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ ประกอบกับหลักสูตรเดิมยังไม่เน้นถึงรายละเอียดของโรคถุงลมโป่งพองว่าเป็นโรคที่ไม่มีโอกาสหายและทรมาณไปตลอดชีวิต แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องนี้อย่างกว้างขวางทางสื่อมวลชนในทุกแขนง แต่นักศึกษาก็ยังขาดความสนใจในเรื่องนี้เพราะอาจจะมองว่าเป็นวิชาการเกินไป

ข้อ 9 “การสูบบุหรี่มีผลกระทบต่อระบบประสาทอย่างไร” มีนักศึกษาตอบถูกเพียงร้อยละ 48.2 ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากในประเด็นนี้เป็นเนื้อหาทางวิชาการ และได้บรรจุไว้ในหลักสูตรในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เว้นช่วงการสอนนานเกินไปอาจทำให้ลืม และทางสถาบันอาจจะมีการผสมผสานความรู้ในเรื่องนี้ไปกับการสอนวิชาอื่น ๆ น้อย ขาดความต่อเนื่อง

ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดี คือเห็นว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ยังมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่อยู่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าถึงจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ แต่ไม่ได้ตระหนักหรือกลัวอันตรายจากการสูบบุหรี่ ซึ่งอาจจะเห็นว่าอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่มีผลต่อร่างกายช้ามาก สูบอยู่ทุกวันก็ยังไม่เป็นอะไร และอาจจะเนื่องมาจากการที่นักศึกษาได้พบได้เห็นการใช้บุหรี่อย่างทั่วไปจนเคยชิน และใคร ๆ ก็สามารถสูบบุหรี่ได้โดยเสรี รัฐบาลยังคงผลิตและขายบุหรี่อยู่ และสังคมยังยอมรับผู้สูบบุหรี่อยู่ จึงทำให้รู้สึกว่าการสูบบุหรี่ไม่มีอันตรายมากนัก และอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะได้ปรากฏมียาเสพติดชนิดอื่นที่ร้ายแรงกว่าแพร่หลายอยู่ในสังคมทุกวันนี้ เป็นสิ่งเปรียบเทียบให้เห็น จึงทำให้ดูว่าอันตรายจากบุหรี่มีน้อย การเลิกสูบบุหรี่ก็ง่ายกว่า การเลิกใช้ยาเสพติดชนิดอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประเสริฐ ตันสกุล (2527) ที่พบว่านักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า บุหรี่มีอันตรายปานกลาง ดิบบุหรี่แล้วอาจเลิกสูบได้ แต่ยังเห็นว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่ กลุ่มที่เคยสูบบุหรี่ และกลุ่มที่สูบบุหรี่ รู้ถึงโทษหรืออันตรายจากการสูบบุหรี่พอ ๆ กัน แต่กลุ่มที่สูบบุหรี่ไม่ได้ตระหนักถึงโทษของบุหรี่ ผู้ห้ามหรือตักเตือนยังสูบบุหรี่ให้เห็นอยู่ และสังคมส่วนใหญ่ยังยอมรับผู้สูบบุหรี่ ดังนั้น นักเรียนที่สูบบุหรี่จึงเลิกสูบบุหรี่ไม่ได้ และสอดคล้องกับการวิจัยของ มาลา รักษาพรหมณ์ (2526) ที่พบว่า กลุ่มที่สูบบุหรี่อยู่ในปัจจุบันเป็นลักษณะการสูบที่เป็นนิสัย ฉะนั้น ทัศนคติจึงไม่สามารถกำหนดพฤติกรรมหรือความตั้งใจได้ อาจเป็นดังที่ ซูการ์ (Sugar) เสนอว่า ทัศนคติทางเดียวไม่สามารถทำนายพฤติกรรมได้ ทัศนคติต้องพิจารณาร่วมกับบรรทัดฐานของสังคมและนิสัยของบุคคลนั้นด้วย (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แตกต่างกับผลการวิจัยของ กัญจนา ศรีนวล (2536) ที่พบว่าพระภิกษุมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ว่า การสูบบุหรี่มีอันตรายต่อสุขภาพของตนเอง และคนใกล้เคียง และมีความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่

เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติน้อย มีดังนี้

ชื่อ 11 “การสูบบุหรี่เป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่เสียหาย” ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจาก นักศึกษาเห็นว่าการสูบบุหรี่ใคร ๆ ก็สูบได้โดยไม่มีความผิดทางกฎหมายที่ชัดเจน รัฐบาลยังคงผลิตบุหรี่ และอนุญาตให้ขายบุหรี่ นอกจากนี้บุคคลที่ใกล้ชิด และเป็นที่เคารพศรัทธาและรักใคร่ คือ บิดา มารดา พี่ชาย ครูอาจารย์ เพื่อน สูบบุหรี่ ซึ่งมีส่วนช่วยปลูกฝังทัศนคติของนักศึกษาได้มาก

ข้อ 14 “การสูบบุหรี่ในระยะเริ่มแรกไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย” ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักศึกษาเห็นว่า ผู้ที่สูบบุหรี่อยู่ทุกวันไม่เห็นว่ามีอาการผิดปกติอย่างไร และมีความเชื่อว่าการเลิกสูบบุหรี่เลิกง่ายจะเลิกเมื่อไหร่ก็ได้ ดังนั้นการสูบบุหรี่แรก ๆ ไม่น่าจะเป็นอันตรายต่อร่างกาย สูบไปก่อนแล้วค่อยเลิกสูบภายหลัง และอาจคิดว่าผู้ที่สูบบุหรี่จะเกิดโรคต่าง ๆ เมื่อสูบบุหรี่เป็นเวลานาน ซึ่งตนเองต้องเลิกสูบแล้ว

ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มองมีความเชื่อถูกต้องอยู่ในระดับดี คือเชื่อว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ยังมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อาจจะเป็นเพราะว่า แม้จะทราบว่าการสูบบุหรี่มีอันตรายต่อสุขภาพ แต่ผลเสียที่ตนเองจะได้รับยังไม่ปรากฏให้เห็น และตัวเองคงจะไม่โชคร้ายที่จะเกิดโรค ใดๆ สามารถสูบบุหรี่ได้ และสังคมยังยอมรับผู้สูบบุหรี่อยู่ มีการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่แต่รัฐบาลยังคงผลิตบุหรี่ และอนุญาตให้ขายบุหรี่ได้โดยทั่วไป และที่สำคัญเชื่อว่าการเลิกสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ง่ายเลิกเมื่อไรก็ได้ และเป็นความเคยชินที่ได้ปฏิบัติมา ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2536) ที่กล่าวว่า การทำให้พฤติกรรมการสูบบุหรี่คงอยู่นั้น มักจะเป็นผลมาจากนิสัย หรือการพึ่งพานิสัยเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำโดยที่ไม่ได้คิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ดังนั้นการที่นักศึกษามีความเชื่อ คือความมั่นใจในสิ่งต่าง ๆ ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นจริง แต่ก็มีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลในการกำหนดการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากศึกษาวิจัยของ กัญญา ศรีนวล (2536) ที่พบว่าพระภิกษุที่ไม่สูบบุหรี่จะมีความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมากกว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่ จึงทำให้ไม่สูบบุหรี่

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเชื่อถูกต้องน้อยคือ

ข้อ 6 “การเลิกสูบบุหรี่ทำได้ง่ายเลิกเมื่อใดก็ได้” ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากคิดว่าบุหรี่เป็นสิ่งเสพติดที่มีอันตรายน้อยกว่าสิ่งเสพติดชนิดอื่น ๆ อยู่ที่มีความตั้งใจจะเลิกเมื่อไรก็ได้

ลักษณะทางประชากร จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-21 ปี และกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีอิสระในการแสดงพฤติกรรมการสูบบุหรี่เมื่ออายุมากขึ้น มีกำลังทรัพย์ในการซื้อบุหรี่จากรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง มีการเข้าสังคมกับเพื่อนฝูง ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาของ สมชัย ชื่นตา (2528) ซึ่งได้ศึกษาถึงพฤติกรรมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนัก

ศึกษาชายในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า อายุของนักเรียนอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียน คือ เมื่อมีอายุมากขึ้นนักเรียนมีอิสระ มีความคิดเห็นของตัวเองมากขึ้น มีการเข้าสังคมกับเพื่อนฝูง หรืออาจเป็นค่านิยมทางสังคมที่ว่า "เกิดเป็นชายเมื่อโตขึ้นจะต้องสูบบุหรี่" และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรทัย ลิ้มตระกูล (2534) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน นักศึกษาจะมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้มากกว่าเมื่อครั้งยังเรียนอยู่ระดับมัธยม

อาชีพของบิดามารดา พบว่านักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาจเนื่องมาจากลักษณะโดยทั่วไปอาชีพหลักของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ อาชีพเกษตรกรรม ตามลักษณะภูมิประเทศของที่อยู่อาศัย ประกอบกับความเจริญทางอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีไม่มากนัก ทำให้ยึดอาชีพเกษตรกรรมตามอย่างบรรพบุรุษ และประชาชนส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ซึ่งได้ศึกษาถึงพฤติกรรมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าบิดามารดาของนักเรียนมีอาชีพเกษตรกรรม และอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ โดยทั่วไปผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาไม่สูงนัก และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมฤดี มอบนรินทร์ (2531) ซึ่งศึกษาระบาดวิทยาของการสูบบุหรี่ในนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มารดามีอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม

รายได้ของครอบครัว พบว่า รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมา 5,001-10,000 บาท อาจเนื่องมาจากรายได้ของครอบครัวได้จากประกอบอาชีพของบิดามารดา ซึ่งบิดามารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมดำเนินการในลักษณะครอบครัวช่วยกันทำ ธรรมชาติเชื้ออำนวยการทำเกษตรกรรม ทำให้ได้รับรายได้ต่อเดือนไม่มากนัก

บุคคลที่นักศึกษาพักอาศัย พบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่พักอาศัยกับเพื่อน รองลงมาพักกับบิดามารดา โดยส่วนใหญ่พักบ้านบิดามารดา และพักหอพักเอกชน ซึ่งการที่นักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยกับเพื่อน อาจเนื่องมาจากบ้านพักของนักศึกษาอยู่ห่างไกลจากสถาบันที่

ศึกษาอยู่ เพื่อความสะดวกในการศึกษาจึงพักอาศัยกับเพื่อน และพักอยู่หอพักเอกชน และนักศึกษาวัยนี้ต้องการความเป็นอิสระจึงพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาน้อยกว่าอยู่กับเพื่อน ซึ่งบุคคลที่นักศึกษาพักอาศัยอยู่ด้วย และสถานที่พักอาศัยขณะศึกษาอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) นักเรียนที่พักอยู่ในหอพักมีอัตราการสูบบุหรี่แตกต่างจากนักเรียนที่พักอยู่กับบิดามารดา อาจจะเป็นเพราะการพักอยู่ที่หอพักเป็นการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนของกลุ่มนักเรียนวัยเดียวกัน จึงทำให้เกิดพลังกลุ่ม และคล้อยตามกลุ่มในการสูบบุหรี่

1.2 ปัจจัยเอื้อ

ราคาของบุหรี่ที่สูบ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่เห็นว่าในปัจจุบันบุหรี่ที่สูบมีราคาแพง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ราคาของบุหรี่ปรับขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญอาจเป็นผลจากการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ที่ทำให้ในประเทศและต่างประเทศมีนโยบายขึ้นภาษีบุหรี่ทำให้บุหรี่ราคาแพงขึ้น เพื่อลดอัตราการซื้อบุหรี่อันจะส่งผลให้การสูบบุหรี่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับโครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มูลนิธิหมอชาวบ้าน (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า จากประสบการณ์ของหลาย ๆ ประเทศ พบว่ามาตรการที่สำคัญที่สุดในการป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เริ่มสูบบุหรี่ คือ การขึ้นราคาบุหรี่

การได้มาของบุหรี่และแหล่งที่ซื้อบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ ส่วนใหญ่จะซื้อบุหรี่สูบเอง โดยซื้อจากแหล่งร้านใดก็ได้ที่พบ และร้านค้าใกล้บ้าน อาจจะเนื่องจากว่านักศึกษาที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีนิสัยการสูบบุหรี่ทุกวัน และมีรายได้ประจำจากผู้ปกครอง ทำให้มีเงินสามารถซื้อบุหรี่สูบเอง และอีกประเด็นหนึ่ง นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีอายุเกิน 18 ปี ซึ่งสามารถซื้อบุหรี่ได้สะดวก เพราะตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 ห้ามขาย แลกเปลี่ยนให้บุหรี่แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกเดือน ปรับไม่เกิน 2,000 บาท (สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2535) นอกจากนี้การมีบุหรี่จำหน่ายโดยทั่วไปและการโฆษณาทางสื่อมวลชน สะดวกในการหาซื้อบุหรี่ นักศึกษาจึงซื้อบุหรี่สูบเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะซื้อบุหรี่สูบ เนื่องจากกลุ่มที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่สูบบุหรี่เป็นประจำ มีนิสัยการสูบบุหรี่ทุกวัน ดังนั้นจึงต้องมีการซื้อบุหรี่สูบเอง และสอดคล้องกับการวิจัยของ กัญจนา ศรีนวล (2536) ที่พบว่าพระภิกษุส่วนใหญ่ได้บุหรี่มาจากการ

ตัวเอง เนื่องจากพระภิกษุที่สูบบุหรี่ส่วนมากจะมีผู้นำบุหรี่มาถวาย แต่มีจำนวนผู้ที่นำบุหรี่มาถวาย และจำนวนบุหรี่ที่นำมาถวายแต่ละครั้งค่อนข้างน้อย

รายได้ต่อเดือนของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายต่อเดือน โดยไม่รวมค่าเล่าเรียน อุปกรณ์การเรียน ค่าเช่าบ้านหรือหอพักประมาณเดือนละ 1,501-2,000 บาท ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของครอบครัว จากการศึกษาพบว่าต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งการได้รับค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง อาจจะเป็นเนื่องจากปัจจุบันภาวะทางเศรษฐกิจในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความเป็นอยู่ทั่วไปจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่านักเรียนมีรายได้ต่อเดือนสูง (มากกว่า 1,500 บาท) ซึ่งอาจจะมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และ อรทัย ลิ้มตระกูล (2534) ที่พบว่านักศึกษาได้รับเงินจากผู้ปกครองระหว่าง 1,000 - 1,999 บาทต่อเดือน

เวลาที่ชอบสูบบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ชอบสูบบุหรี่หลังรับประทานอาหาร และเมื่อมีความเครียด อาจจะเป็นเนื่องจากช่วงเวลาหลังรับประทานอาหารเป็นช่วงเวลาที่ว่างจากภาระกิจต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยสังสรรค์ ทำให้เกิดการสูบบุหรี่ โดยเฉพาะมีผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างกระทำให้เห็น และเพื่อน ๆ ในกลุ่มสูบบุหรี่หลังรับประทานอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภร กาญจนินาส (2538) ที่พบว่านักเรียนชอบบุหรี่หลังรับประทานอาหาร สำหรับการชอบสูบบุหรี่เพื่อลดความเครียดนั้น อาจจะเป็นเพราะการสูบบุหรี่เป็นวิธีการหนึ่งที่บุคคลใช้เพื่อจัดการกับความเครียด ซึ่ง สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2522) กล่าวว่าบุคคลเป็นจำนวนมากที่ใช้การสูบบุหรี่เป็นทางออกของความตึงเครียดทางอารมณ์ เมื่อเกิดความกดดัน เกิดปัญหาเกิดความวุ่นวายใจ ไม่มีทางออกในทางอื่น ก็หันไปสูบบุหรี่โดยหวังว่าการสูบบุหรี่จะระงับอาการเหล่านั้นได้ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระ ลิ้มศิลา (2525) พบว่ากลุ่มครูสอนสุขศึกษา และกลุ่มนักศึกษาแพทย์ทหาร เหตุผลอันดับหนึ่งที่สูบบุหรี่เพื่อลดความเครียด

1.3 ปัจจัยเสริม

การมีบุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่ จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะมีบุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่ คือ พ่อและพี่ชาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องจากส่วนใหญ่

ผู้ชายคิดว่า การสูบบุหรี่แสดงความเป็นชาย หรือการใช้บุหรี่เป็นวิธีการจัดการกับความเครียด ความเบื่อ ต้องการให้เกิดความสดชื่น แจ่มใส และอาจเป็นความเคยชินเห็นการสูบบุหรี่เป็นเรื่องธรรมดา ไม่เป็นที่รังเกียจของบุคคลอื่น อันตรายน้อยกว่าสิ่งเสพติดชนิดอื่น ตลอดจนหาซื้อได้ง่าย ดังนั้นการสูบบุหรี่ของพ่อและพี่ชายเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาสูบบุหรี่ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่านักเรียนที่สูบบุหรี่มีบุคคลในครอบครัวคือ พ่อและพี่ชายสูบบุหรี่ กล่าวคือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่สูบบุหรี่มีโอกาสสูบบุหรี่มากเป็น 1-5 เท่าของนักเรียนที่มาจากครอบครัวไม่สูบบุหรี่ และผลงานวิจัยของ สมฤดี มอบนรินทร์ (2531) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่คือบุคคลในครอบครัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา ศรีนวล (2536) พบว่า พระภิกษุที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะมีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่คือ พ่อ นอกจากนี้ โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มูลนิธิหมอชาวบ้าน (เอกสารอัดสำเนา) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ไม่สูบบุหรี่ มีเพียง 1 ใน 10 เท่านั้นที่มีโอกาสกลายเป็นนักสูบบุหรี่ที่ผู้ปกครองทั้งสองคนสูบบุหรี่ จะมีโอกาสติดบุหรี่ถึง 1 ใน 7 และวัยรุ่นที่มีพี่ชายหรือพี่สาวสูบบุหรี่ จะมีโอกาสติดบุหรี่ถึงร้อยละ 50 จะเห็นได้ว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่สูบบุหรี่ให้ลูกหลายเห็นเป็นแบบอย่างนั้นจะมีแนวโน้มการสูบบุหรี่มากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่สูบบุหรี่ และพี่ชายหรือพี่สาวจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อแบบฉบับการสูบบุหรี่ของเด็กวัยรุ่นผู้เป็นน้อง

การมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะมีเพื่อนทั้งในสถาบันและนอกสถาบันสูบบุหรี่ อาจจะเป็นเนื่องจาก นักศึกษาวัยรุ่นกำลังมีความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากลอง อยากมีประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการสูบบุหรี่ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เขาต้องการอยากทดลองสูบบุหรี่ และวัยรุ่นส่วนมากมักมีความคะนอง อยากรู้ อยากมีประสบการณ์กับสิ่งต้องห้าม นอกจากนี้วัยรุ่นมักมีความเชื่อกันว่า การใช้ยาเสพติดจะทำให้ช่วงระยะเวลาของการพักผ่อนมีความสุข เพราะยาเสพติดทำให้ลืมความทุกข์ความเครียด ดังที่ สุชา จันท์เอม (2529) กล่าวว่า ตามปกติวัยรุ่นตอนปลายมักมีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสิ่งประทับใจต่าง ๆ และคิดว่าเขาโตเต็มที่แล้วย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และพยายามลอกเลียนแบบผู้ใหญ่ เช่น สูบบุหรี่ วัยรุ่นส่วนมากต้องการให้ตนเองได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ดังนั้นการมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่จึงมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่จากเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี มอบนรินทร์ (2531) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่คือ เพื่อนที่โรงเรียนสูบบุหรี่ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตร เสกสรรศิริวิยะ และคณะ (2535) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ และสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ ของคาสโตร และคณะ (Castro et al. 1987) ที่พบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่มากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน และงานวิจัยของบอทวิน และคณะ (Botvin et al. 1994) ที่พบว่าเพื่อนและกลุ่มหรือพวกเดียวกันเป็นปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ที่สำคัญที่สุด

การมีครู / อาจารย์สูบบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีอาจารย์สูบบุหรี่ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการสูบบุหรี่เป็นการลดความเครียดอย่างหนึ่ง และครูที่สูบบุหรี่มีความเคยชินในการสูบบุหรี่ ทำให้ยังสูบบุหรี่อยู่ ดังนั้น การมีครู/อาจารย์สูบบุหรี่ จะมีส่วนกระตุ้นให้นักศึกษาสูบบุหรี่ เกิดการเลียนแบบเอาอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนพิศ บุญยรัตเวช (2526) ที่พบว่าสาเหตุประการหนึ่งของการสูบบุหรี่ คือการเห็นแบบอย่างจากผู้ใหญ่ ซึ่งครู/อาจารย์รวมอยู่ด้วย จะเห็นได้ว่าแม้ระยะเวลาในการวิจัยจะห่างกันมากกว่า 10 ปี ครู/อาจารย์ก็ยังมีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษา

การมีกฎระเบียบ ข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ ไม่ทราบว่ามีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา อาจจะเนื่องจาก บุหรี่เป็นยาเสพติดชนิดไม่ร้ายแรง จึงทำให้สถาบันไม่เข้มงวดในการสูบบุหรี่ของนักศึกษาในสถาบัน และในปัจจุบันยังมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่อยู่เป็นจำนวนมาก อาจจะทำให้ผลการมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบันขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทราบกันอย่างทั่วถึง

การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากอาจารย์และครอบครัว เมื่อเห็นนักศึกษาสูบบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากผู้ปกครอง สำหรับอาจารย์จะได้รับใกล้เคียงกับการไม่เคยได้รับการว่ากล่าวตักเตือน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะอาจารย์และผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังสูบบุหรี่อยู่ การตักเตือนนักศึกษาจึงมีไม่มากเท่าที่ควร เพราะอาจทำให้นักศึกษาขาดความเชื่อถือ หรือย้อนกลับถึงพฤติกรรมของอาจารย์และผู้ปกครองกระทำอยู่

2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่

จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะเริ่มสูบบุหรี่อายุระหว่าง 16-18 ปี รองลงมาอายุ 19-21 ปี อาจจะเป็นเพราะเด็กไทยจะเริ่มเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังมีความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็น อยากมีประสบ-

การณ์ต่าง ๆ และผู้ปกครองเริ่มปล่อยให้เป็นอิสระ และอาจคิดว่าตนเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว จึงเริ่มสูบบุหรี่ตามบุคคลในครอบครัว หรือคนใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ลิ้มตระกูล (2534) ที่พบว่านักศึกษาระดับอุดมศึกษาเริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกอายุ 16-20 ปี และสอดคล้องกับรายงานการสำรวจพฤติกรรมกาสูบหรี่ของประชากร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536) ส่วนใหญ่เริ่มสูบบุหรี่อายุ 15-19 ปี รองลงมาคือ อายุ 20-24 ปี

สาเหตุของการสูบบุหรี่มวนแรก พบว่า นักศึกษาชายที่สูบบุหรี่มวนแรกเพราะอยากลอง อาจจะเป็นเนื่องจาก เด็กวัยรุ่นเป็นผู้ที่อยากรู้ อยากลอง ดังผลการศึกษาของ สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2522) ได้สรุปไว้ว่า สาเหตุของการสูบบุหรี่ การอยากลองทำเป็นปัจจัยหนึ่ง นักเรียนในวัยรุ่นกำลังมีความกระตือรือร้นที่อยากรู้ อยากลอง อยากมีประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการสูบบุหรี่ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เขาอยากทดลองสูบบุหรี่ ซึ่งไม่ใช่สิ่งแปลกประหลาดแต่อย่างใด ถ้าการกระทำครั้งแรกได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมรุ่นยิ่งทำให้มีผลต่อการสูบบุหรี่ครั้งต่อไป หรือรสของบุหรี่จากการสูบบุหรี่ครั้งแรกนั้นถูกตรึงใจก็มีแนวโน้มการสูบบุหรี่ต่อไปเพิ่มขึ้น และการอยากลองสูบบุหรี่อาจจะเป็นเนื่องจากอิทธิพลของการโฆษณา เกิดความสนใจ อยากรู้ถึงรสชาติของบุหรี่ที่โฆษณว่าเป็นอย่างไร อยากทดลองดู และนำไปสู่การสูบบุหรี่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องงานวิจัยของ วันเพ็ญ ทหาราศรี (2533) ที่พบว่านักเรียนสูบบุหรี่มวนแรกเพราะอยากลอง งานวิจัยของ กัญญา ศรีนวล (2536) ที่พบว่า พระภิกษุส่วนใหญ่สูบบุหรี่มวนแรกเพราะอยากลอง และงานวิจัยของ กัทธกร กาญจโนภาส (2538) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสูบบุหรี่มวนแรกเพราะอยากลอง และจากการวิจัยพบว่าบุหรี่มวนแรกส่วนใหญ่จะได้มาจากเพื่อน อาจเนื่องจากอยากเอาใจเพื่อนหรือตามใจเพื่อน เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เพื่อนมีอิทธิพลมากที่สุด ถูกเพื่อนยืมให้ หรือคะยั้นคะยอบ่อย ๆ กลัวเสียเพื่อนเลยสูบบุหรี่ตาม หรืออาจเพราะเห็นเพื่อนสูบบุหรี่อยากลองสูบบุหรี่บ้าง จึงขอบุหรี่จากเพื่อนลองสูบบุหรี่

ชนิดของบุหรี่และยี่ห้อของบุหรี่ที่สูบ จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่สูบบุหรี่ชนิดมีกันกรอง โดยสูบบุหรี่ยี่ห้อกรองทิพย์ และสายฝน อาจจะเป็นเนื่องจากมีความเข้าใจว่าการสูบบุหรี่กันกรองมีอันตรายต่อสุขภาพน้อยกว่าชนิดไม่มีกันกรอง และบุหรี่กันกรองมีรสชาติดีกว่า หรืออาจเพราะว่าการสูบบุหรี่กันกรองมีเขม่าเกาะติดนิ้วมือน้อยกว่า และสภาพทางสังคมส่วนใหญ่การสูบบุหรี่กันกรองคือการมีรสนิยมสูง สำหรับยี่ห้อของบุหรี่อาจจะเนื่องจากหาซื้อได้ไม่ยาก และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป นอกจากนี้จะเป็นเพราะอิทธิพลของการโฆษณา ที่แอบแฝงมากับ

สินค้าต่าง ๆ ที่ไม่ใช่บุหรี่ เช่น เสื้อผ้า พวงกุญแจ หมวก สติกเกอร์ ซึ่งมีโลโก้ของบุหรี่ติดอยู่ เป็นผลให้วัยรุ่นเกิดความคุ้นเคยและเกิดความรู้สึกที่ดีกับยี่ห้อเหล่านั้น และมีแนวโน้มจะสูบบุหรี่ยี่ห้อนั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สูบบุหรี่กันกรอง ยี่ห้อกรองทิพย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตร เสกสรรค์วิริยะ และคณะ (2535) ที่พบว่าทหารและตำรวจสูบบุหรี่กันกรอง และยี่ห้อที่นิยมสูบคือ กรองทิพย์ และสายฝน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรกร กาญจโนภาส (2536) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคส่วนใหญ่สูบบุหรี่กันกรองยี่ห้อกรองทิพย์ และนอกจากนี้งานวิจัยของ สุภาดา คำสุชาติ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ (2539) พบว่านักศึกษาพยาบาลชายส่วนใหญ่สูบบุหรี่กันกรอง ยี่ห้อสายฝน

จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สูบบุหรี่ 1-5 มวนต่อวัน อาจจะเป็นเนื่องจากนักศึกษามีเวลาที่สะดวกต่อการสูบบุหรี่ไม่มากนักเพราะส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลาของการเรียนในห้อง และอาจเนื่องจากการตักเตือนของผู้ปกครอง ตลอดจนอาจเป็นเพราะนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจถึงพิษภัยของบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2536) ที่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่สูบบุหรี่ 1-5 มวนต่อวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรกร กาญจโนภาส (2538) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคส่วนใหญ่สูบบุหรี่ 1-5 มวนต่อวัน และนอกจากนี้ สุภาดา คำสุชาติ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ (2539) พบว่านักศึกษาพยาบาลชายสูบบุหรี่วันละ 1-5 มวน และจากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ทุกวัน อาจจะเป็นเพราะบุหรี่เป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง จึงเป็นผลให้สูบบ่อยครั้งขึ้น จนกลายเป็นนิสัยคือต้องสูบบุหรี่ทุกวัน และอาจเป็นเพราะเมื่อหยุดสูบบุหรี่ทำให้หงุดหงิด และอาจเพราะว่าเมื่อมีเวลาว่างมาก ๆ ไม่มีอะไรก็หยิบบุหรี่ขึ้นมาสูบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา ศรีนวล (2536) ที่พบว่าพระภิกษุส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ทุกวัน นอกจากนี้งานวิจัยของ ภัทรกร กาญจโนภาส (2538) พบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ทุกวัน

สาเหตุที่ไม่สามารถเลิกสูบได้สำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะเคยเลิกสูบบุหรี่ แต่ไม่สามารถเลิกสูบได้สำเร็จเพราะติดจนเป็นนิสัย รองลงมาเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดยังสูบบุหรี่อยู่ อาจเป็นเพราะการสูบบุหรี่จนติดเป็นนิสัยจนร่างกายมีอาการผิดปกติเมื่อหยุดสูบ ทำให้ต้องสูบต่อไป และด้วยอิทธิพลของเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดเมื่อเห็นเขาสูบก็เกิดอาการอยากสูบบุหรี่อีก ทำให้ไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา ศรีนวล (2536) ที่พบว่า พระภิกษุส่วนใหญ่ที่เคยเลิกสูบบุหรี่ แต่ไม่สามารถเลิกได้ เพราะสูบจนติดเป็นนิสัย ซึ่งการเลิกสูบบุหรี่

ให้ได้สำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้สูบบุหรี่เป็นหลัก และเกิดความตั้งใจด้วยตนเองที่จะเลิกสูบบุหรี่ และบุคคลใกล้ชิดควรให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ส่งเสริมการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีประโยชน์แทนการสูบบุหรี่ และจัดโปรแกรมการเลิกสูบบุหรี่ขึ้นในสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ความถี่ในการอดควันบุหรี่เข้าปอด)

ปัจจัยนำ

จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะคติต่อการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ในเรื่องระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษามีประสบการณ์ในการสูบบุหรี่จนเคยชิน ใครก็สูบบุหรี่ได้โดยเสรี สังคมโดยส่วนรวมยังยอมรับผู้สูบบุหรี่ หรืออาจจะเนื่องมาจากการสูบบุหรี่ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏผลเสียที่เกิดจากบุหรี่กับตนเองหรือผู้ใกล้ชิดให้เห็น จึงทำให้รู้สึกว่าการสูบบุหรี่ไม่มีอันตรายมากนัก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน และค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม การปฏิบัตินั้นอาจไม่ได้เกิดจากทัศนคติที่มีอยู่ เพราะการปฏิบัติของมนุษย์หรือพฤติกรรมภายนอก ไม่ได้ผลมาจากทัศนคติเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีบรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากทำพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520) และดังที่ ศรีเรือน แก้วสังวาล (2530) ได้กล่าวไว้ว่า ในการปฏิบัติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จะมีการปฏิบัติที่เลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เช่น พ่อแม่ ซึ่งการปฏิบัตินั้นอาจไม่ได้เกิดเนื่องจากทัศนคติที่ตนมีอยู่ก็ได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลา รักษาพรหมณ์ (2526) ที่พบว่า กลุ่มที่สูบบุหรี่อยู่ในปัจจุบัน เป็นลักษณะการสูบที่เป็น นิสัย ฉะนั้นทัศนคติจึงไม่สามารถกำหนดพฤติกรรมหรือความตั้งใจได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่ไม่ได้ตระหนักถึงโทษของบุหรี่ ผู้ห้ามสูบบุหรี่หรือผู้ตักเตือนยังสูบบุหรี่ให้เห็นอยู่ และสังคมส่วนใหญ่ยังยอมรับผู้สูบบุหรี่อยู่ ดังนั้นนักเรียนที่สูบบุหรี่จึงเลิกสูบบุหรี่ไม่ได้

ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในเรื่องระยะเวลาในการสูบบุหรี่ และจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน อาจจะเนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ใน

การสูบบุหรี่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการสูบบุหรี่ โดยเฉพาะผลดีผลเสียในแง่สุขภาพ ซึ่งไม่ได้เห็นผลชัดเจนในระยะสั้น และขณะที่ตนสูบบุหรี่อยู่ยังไม่ประสบกับสภาพเช่นนั้น และเป็นความเคยชินที่ปฏิบัติมา ทำให้ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ และจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันยังคงสูงอยู่ ดังที่ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2536) กล่าวว่า การทำให้พฤติกรรมการสูบบุหรี่คงอยู่นั้นมักจะเป็นผลมาจากนิสัย หรือการพึ่งพา นิสัยเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำโดยไม่ได้คิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ดังนั้น การที่นักศึกษามีความเชื่อ คือมั่นใจในสิ่งต่าง ๆ ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นจริง แต่มีปัจจัยอื่นที่มีผลในการกำหนดการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ แตกต่างงานวิจัยของ มาลา รักษาพรหมณ์ (2526) ที่พบว่า ความเชื่อในทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียน

ลักษณะประชากร คือ อายุ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย จากผลการวิจัยพบว่า อายุของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ความถี่ในการสูบบุหรี่ และการอดควันบุหรี่เข้าปอด อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่อายุอยู่อายุระหว่าง 20-21 ปี เมื่ออายุมากขึ้นจะมีโอกาสสูบบุหรี่และระยะเวลาในการสูบบุหรี่มากขึ้น ดังรายงานการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ที่พบว่า อายุ 20-24 ปี สูบบุหรี่ประจำร้อยละ 24.6 อายุ 25-29 สูบบุหรี่ประจำร้อยละ 27.4 อายุ 30-34 สูบบุหรี่ประจำ 30.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536) เมื่ออายุมากขึ้นนักศึกษาจะมีอิสระ และมีความคิดเห็นเป็นของตนเองมากขึ้น มีการเข้าสังคมกับเพื่อนฝูง ดังเช่นข้อสรุปของ วราภรณ์ ภูมิสวัสดิ์ (2533) ที่กล่าวถึงการดูแบบจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะการสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิทเป็นไปได้ว่าในช่วงอายุมากขึ้นผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบันมีสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากเดิม มีอิสระมากขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ ความถี่ในการสูบบุหรี่ และการอดควันบุหรี่เข้าปอดมีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักเรียน เนื่องจากเมื่ออายุมากขึ้น นักเรียนจะมีโอกาสสูบบุหรี่มากขึ้นตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ลิ้มตระกูล (2534) ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เนื่องจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบันนักศึกษาจะมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้มากกว่าวัยเรียนอยู่ระดับมัธยมศึกษา

รายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในเรื่องระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ และความถี่ในการสูบบุหรี่ อาจจะเนื่องมาจากการที่รายได้ของครอบครัวเป็นประจำ ซึ่งเกี่ยวข้องถึงรายรับของนักศึกษาที่จะได้รับจากครอบครัวเป็นประจำ ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้มากขึ้น

อาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในเรื่องจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ และความถี่ในการสูบบุหรี่ อาจจะเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพทางเกษตรกรรมโดยทั่วไปมีระดับการศึกษาต่ำ เวลาในการศึกษาหาความรู้มีน้อย มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจไม่ดีนัก ใช้แรงงานในการทำงาน ส่วนมากในครอบครัวเกษตรกรรมจะนิยมสูบบุหรี่เป็นประจำ โดยเฉพาะเวลาว่างหรือหยุดจากการทำงาน ดังนั้นจึงมีส่วนชักนำให้นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีอาชีพเกษตรกรรมมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ตามบุคคลในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่าอาชีพของบิดา มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี มอบนรินทร์ (2531) ที่พบว่านักศึกษาที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มารดามีอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม

ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายในเรื่องค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่พักกับเพื่อน ซึ่งการที่นักศึกษาพักกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ อาจจะเนื่องมาจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เพื่อนมีอิทธิพลต่อเขามากที่สุด เมื่อต้องการเข้ากลุ่มและสังคมกับเพื่อน ๆ หากเพื่อนที่พักอยู่ด้วยสูบบุหรี่ อาจจะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนบ่อย ๆ ในการสูบบุหรี่ หรือสูบบุหรี่ตามอย่างเพื่อนที่พักด้วยกัน และการพักกับเพื่อนมีความเป็นอิสระในการสูบบุหรี่ การอยู่ห่างไกลผู้ปกครอง มีผู้ห้ามปรามสูบบุหรี่น้อย ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ สำหรับตนเองหรือรวมทั้งเพื่อนด้วย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในหอพักมีอัตราการสูบบุหรี่แตกต่างจากการที่พักอยู่กับบิดามารดา อาจเป็นเพราะการพักอยู่หอพักเป็นการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนของกลุ่มนักเรียนวัยเดียวกัน จึงทำให้เกิดพลังกลุ่ม และคล้อยตามกลุ่มในการสูบบุหรี่

ปัจจัยเอื้อ

จากผลการวิจัยพบว่า ราคาบุหรี่ที่สูบมีความสัมพันธ์กับการอดควันบุหรี่เข้าปอด อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันบุหรี่ที่สูบมีราคาแพง ตามการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะทางเศรษฐกิจ และ ผลการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ทำให้มีนโยบายขึ้นภาษีบุหรี่ให้มีราคาแพงขึ้นเพื่อลดอัตราการซื้อ บุหรี่ ยังผลให้การสูบบุหรี่ลดลง ดังนั้น การที่นักศึกษาต้องซื้อบุหรี่ในราคาแพงทำให้พฤติกรรม การสูบบุหรี่ มีการอดควันบุหรี่เข้าปอดทุกครั้ง โดยอาจคิดว่เพื่อให้คุ้มกับราคาบุหรี่ที่เสียไป และ การอดควันบุหรี่เข้าปอด ทำให้เกิดความสบายใจและรู้สึกสดชื่น

รายได้ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบ ต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายต่อเดือนโดยไม่ รวมค่าเล่าเรียน อุปกรณ์การเรียน ค่าเช่าบ้านหรือค่าหอพักประมาณเดือนละ 1,501-2,000 บาท ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง และเป็นรายได้ที่นักศึกษาได้รับแน่นอนในแต่ละเดือน ทำให้สามารถแบ่งราย ได้จากการใช้จ่ายประจำ มาเป็นค่าบุหรี่ที่สูบ ซึ่งมีผลทำให้ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ติดต่อกมา จนถึงปัจจุบัน จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันและค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ยิ่งมากขึ้น ตามรายได้ที่ได้รับต่อ เดือนโดยไม่เดือดร้อน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย ชื่นตา (2528) ที่พบ ว่ารายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักเรียน โดยนักเรียนที่มีรายได้สูงจะมีความ สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ แตกต่างจากนักเรียนที่มีรายได้ต่ำ แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ มาลา รักษา พรหม (2526) ที่พบว่า รายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของ นักเรียน และผลงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ จันทร์กุล (2532) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มี รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสูบบุหรี่ไม่แตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่สูบประจำไม่เดือด ร้อนเรื่องรายได้จะมากน้อยอย่างไร สามารถแบ่งมาซื้อบุหรี่สูบได้

การได้มาของบุหรี่ที่สูบ มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการ ซื้อบุหรี่ ความถี่ในการสูบบุหรี่ และการอดควันบุหรี่เข้าปอด จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่สูบ บุหรี่ส่วนใหญ่จะซื้อบุหรี่สูบเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ การซื้อบุหรี่สูบเอง โดยที่นักศึกษามีรายได้จากผู้ประกอบการค่อนข้างสูง ไม่เดือดร้อนต่อการใช้จ่ายใน เรื่องอื่น ๆ อีกทั้งการซื้อบุหรี่ของนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่อายุเกิน 18 ปี ไม่มีการห้ามขายให้ นอก จากนี้การที่นักศึกษาต้องสูบบุหรี่เป็นประจำทุกวัน ดังนั้นการได้มาของบุหรี่ที่สูบด้วยการซื้อบุหรี่ เอง ทำให้จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อเดือน ความถี่ในการสูบบุหรี่ จึงมี

มากขึ้นตามความสามารถในการซื้อบุหรี่สูบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา ศรีนวล (2536) ที่พบว่าพระภิกษุที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ได้มาจากการซื้อเอง และจากผลการวิจัยพบว่าแหล่งที่ซื้อบุหรี่มีความสัมพันธ์กับการความถี่ในการสูบบุหรี่ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งที่นักศึกษาซื้อบุหรี่ ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าใดก็ได้ที่พบ และร้านค้าใกล้บ้าน การมีบุหรี่จำหน่ายโดยทั่วไปหาซื้อได้ไม่ยาก และนักศึกษาไม่มีการเลือกร้านที่จะซื้อบุหรี่ ตลอดจนร้านค้าที่ขายบุหรี่อยู่ใกล้ที่พัก ความสะดวกในการซื้อบุหรี่มีมาก ไม่ต้องเสียเวลาในการหาแหล่งที่ซื้อบุหรี่ ทำให้นักศึกษาสามารถสูบบุหรี่ได้ทุกวัน

สถานที่ที่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ และความถี่ในการสูบบุหรี่ อาจจะเป็นเนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ชอบสูบบุหรี่เฉพาะเวลาอยู่นอกสถาบัน ซึ่งการสูบบุหรี่เวลาอยู่นอกสถาบันมีอิสระในการสูบ ห่างไกลจากสายตาอาจารย์ มีเวลามากในการสูบบุหรี่ และสามารถสูบบุหรี่ได้บ่อยตามที่ตนเองต้องการจะสูบ ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่มากขึ้นด้วย

ปัจจัยเสริม

จากผลการวิจัยพบว่า การมีเพื่อนสนิทในสถาบันและนอกสถาบันสูบบุหรี่ที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ความถี่ในการสูบบุหรี่ การอดควันบุหรี่เข้าปอด อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง อยากรมีประสบการณ์ต่างๆ การเอาแบบอย่างตามกลุ่ม ทั้งนี้เพราะต้องการการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และต้องการการยอมรับจากกลุ่ม ดังนั้น การมีเพื่อนสนิททั้งในสถาบัน และนอกสถาบันสูบบุหรี่ จึงมีพฤติกรรม การสูบบุหรี่ตามเพื่อน และมีโอกาสในการสูบบุหรี่ทั้งขณะที่อยู่อยู่กับเพื่อนในสถาบันและนอกสถาบัน จึงทำให้ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ความถี่ในการสูบบุหรี่ การอดควันบุหรี่เข้าปอดมีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลา รักษาพรหม (2526) ที่พบว่าสภาวะการสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิทมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียน และงานวิจัยของ สมฤดี มอบนรินทร์ (2531) ที่พบว่าเพื่อนสนิทที่โรงเรียนสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ต่อการสูบบุหรี่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุไร สุมาธิธรรม (2534) ที่พบว่า การมีเพื่อนสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่

การมีอาจารย์ในสถาบันสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ และจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน อาจจะเป็นเนื่องจากการสูบบุหรี่ของอาจารย์ในสถาบัน มีส่วนกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเลียนแบบเอาอย่างตามบุคคลที่ตนเองเคารพนับถือ และมีความศรัทธา การสูบบุหรี่ของอาจารย์ในสถาบันนอกจากจะเป็นแบบอย่างของนักศึกษาแล้ว ทำให้นักศึกษามีความกล้าที่สูบบุหรี่ในสถาบัน ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่ทำให้จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันเพิ่มขึ้น และระยะเวลาในการสูบบุหรี่มีมากขึ้น และผลการวิจัยพบว่า การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ และการอดควันบุหรี่เข้าปอด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้ และอยากลอง มีความคะนอง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่อยากรู้ อยากมีประสบการณ์กับ "สิ่งที่ต้องห้าม" ยิ่งถูกห้ามมากเท่าไรก็ยิ่งอยากทดลองมากเท่านั้น และอีกประการถ้าผู้ห้ามเป็นผู้สูบบุหรี่เองความเชื่อถือจะมีน้อยหรืออาจไม่มีเลย และนำพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ปกครองของมาเป็นแบบอย่าง ดังที่สมชาย ธีบุญกุล (2526) กล่าวไว้ว่า เด็กวัยรุ่นอยากรู้ อยากมีประสบการณ์กับสิ่งต้องห้าม ยิ่งถูกห้ามมากเท่าไรก็ยิ่งอยากทดลองมากเท่านั้น ดังนั้นด้วยเหตุนี้ การที่นักศึกษาได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากผู้ปกครอง จึงมีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ กล่าวคือถูกห้ามหรือถูกเตือน กลับทำให้มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อีกประการหนึ่งแม้ว่าจะฝ่าฝืนการห้ามหรือถูกเตือน ก็ไม่มีมาตรการในการลงโทษผลกระทาของนักศึกษาที่รุนแรง หรือให้เห็นอย่างชัดเจน

การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบันมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน และการอดควันบุหรี่เข้าปอด เนื่องจากนักศึกษาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าและคิดว่าสถาบันไม่มีกฎระเบียบห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน ทำให้มีอิสระในการสูบบุหรี่ โดยไม่ต้องเกรงกลัวต่อการทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับ และอาจจะเนื่องจากบุหรี่เป็นยาเสพติดชนิดไม่ร้ายแรง สถาบันไม่เข้มงวดในการสูบบุหรี่ของนักศึกษาในสถาบัน ทำให้นักศึกษามีการสูบบุหรี่กันอย่างแพร่หลาย

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน เพื่อเลือกตัวทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่

ปัจจัยนำ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ คือ อายุมีผลเชิงบวกและความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่มีผลเชิงลบต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 23.05 ทศนคติต่อการสูบบุหรี่มีผลเชิงลบต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน และรายได้ของครอบครัวมีผลเชิงบวกต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 5.51 ทศนคติต่อการสูบบุหรี่และจำนวนพี่น้องมีผลเชิงลบต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ รายได้ของครอบครัว และอายุมีผลเชิงบวกต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 6.46 รายได้ของครอบครัว และอายุ มีผลเชิงบวกต่อความถี่ในการสูบบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 3.03 จำนวนพี่น้อง และอายุมีผลเชิงบวกต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 2.26 ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากแม้จะมีความเชื่อถูกต้อง ทศนคติดี อาจจะเป็นเพราะความเคยชิน ผลเสียยังไม่ปรากฏไม่ปรากฏให้เห็นผล ทำให้มีผลในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และอายุมากขึ้นจะมีโอกาสและอิสระในการสูบบุหรี่มากขึ้น

ปัจจัยเอื้อ ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยเอื้อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ คือ รายได้ของนักศึกษามีผลเชิงบวกต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 3.42 รายได้ของนักศึกษามีผลเชิงบวกต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 3.06 รายได้ของนักศึกษามีผลเชิงบวกต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 5.22 ราคาของบุหรี่ที่สูบมีผลเชิงบวกต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 1.09 ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากรายได้ของนักศึกษาจากการศึกษาครั้งนี้นักศึกษามีรายได้ค่อนข้างสูง ทำให้สามารถซื้อบุหรี่ได้โดยไม่ต้องรออน ซึ่งมีส่วนต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่สูบต่อวัน และค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่สูงขึ้น และการที่บุหรี่ที่สูบมีราคาแพง มีผลให้การอดควันบุหรี่เข้าปอดสูงขึ้น เพราะต้องการให้คุ้มกับราคาบุหรี่

ปัจจัยเสริม ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยเสริมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ คือ การมีเพื่อนสนิทในสถาบันมีผลเชิงบวกต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ และการได้รับการว่ากล่าว

ตกเดือนจากครอบครัวมีผลเชิงลบต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ โดยมีผลต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ มีความสามารถในการทำนายร้อยละ 4.09 การมีเพื่อนสนิทในสถาบันมีผลเชิงบวกต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน และการได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัวมีผลเชิงลบต่อจำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน มีความสามารถในการทำนายร้อยละ 3.24 การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัวมีผลต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 2.74 การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่มีผลเชิงบวกต่อความถี่ในการสูบบุหรี่ โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 1.73 การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ การมีกฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน มีผลเชิงบวกต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่มีผลเชิงลบต่อการอดควันบุหรี่เข้าปอด โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 7.19 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ทำให้นักศึกษาอยากมีประสบการณ์สูบบุหรี่ตามเพื่อน ต้องการการยอมรับจากกลุ่ม มีการพบปะสังสรรค์กับเพื่อน ซึ่งมีผลทำให้ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ความถี่ในการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ การอดควันบุหรี่เข้าปอด มีแนวโน้มสูงขึ้น และการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว อาจทำให้นักศึกษาเกิดความต่อต้าน ยิ่งถูกห้ามก็ยิ่งอยากสูบบุหรี่ ประกอบกับจากการศึกษาครั้งนี้บุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่สูบบุหรี่ ดังนั้นการตักเตือนจากบุคคลเหล่านี้อาจทำให้นักศึกษาไม่เชื่อฟัง ซึ่งมีผลต่อระยะเวลาในการสูบบุหรี่ จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ และการอดควันบุหรี่เข้าปอด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย ในสถาบันราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยขอเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

1. การที่จะให้นักศึกษาไม่สูบบุหรี่นั้น การจัดการเรียนการสอนนอกจากจะให้ความรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ควรมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีการผสมผสานและสอดแทรกในการสอนวิชาอื่น ๆ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และจัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น จัดนิทรรศการ จัดโครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่นเป็นผู้บรรยาย มีการสอดส่องพฤติกรรมของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด และตัวครูควรเป็นทั้งแบบอย่าง และเป็นอุปกรณ์การสอนที่ดีให้กับนัก

ศึกษา นอกจากนี้ควรมีการกระจายความรู้สู่ครอบครัวและชุมชน เพื่อส่งผลต่อการปลูกฝังทัศนคติและความเชื่อที่ถูกต้อง

2. สถาบันควรมุ่งให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ ปลูกฝังทัศนคติ และความเชื่อ ให้นักศึกษาเห็นว่าการสูบบุหรี่ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายของผู้สูบและผู้ใกล้ชิดให้มากขึ้น โดยสถาบันอาจสอดแทรกความรู้ในเชิงเหตุผลในด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ อาจแสดงให้เห็นผลในระยะสั้นของการสูบบุหรี่ เช่น ปากดำ นิ้วเหลือง และแสดงให้เห็นผลในระยะยาวของการสูบบุหรี่ โดยพานักศึกษาไปดูผู้ป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่

3. ควรมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม สถาบันมีการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับการสูบบุหรี่อย่างจริงจัง จัดเขตปลอดบุหรี่ จัดสถานที่สูบบุหรี่ ออกกฎข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา หอพักของสถานศึกษา ห้ามขายบุหรี่ในเขตสถาบัน หรือให้สถาบันเป็นเขตปลอดบุหรี่ จัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ จัดตั้งชมรมปลอดสจ๊วต มีการสาบานตนว่าไม่สูบบุหรี่ รวมทั้ง บิดา มารดา ผู้ปกครอง ทำให้ตนเองเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยไม่สูบบุหรี่ให้นักศึกษาเห็น หรือเลิกสูบบุหรี่ ตลอดจนควรดูแลความเป็นอยู่และสอดส่องความประพฤติของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด

4. ครู/อาจารย์ ควรมีจิตสำนึกของการเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่สูบบุหรี่ให้นักศึกษาเห็น หรือเลิกสูบบุหรี่ และทางสถาบันควรมีมาตรการที่เหมาะสม ในการที่จะทำให้อาจารย์สูบบุหรี่ในสถานบันน้อยลง หรือไม่สูบเลย

5. การมีเพื่อนสนิทในสถาบันสูบบุหรี่ และเพื่อนสนิทนอกสถาบันสูบบุหรี่ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษา ซึ่งจะเห็นว่าเพื่อนเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพยิ่งต่อการเรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมตามแบบ ดังนั้นการจะสอนให้นักศึกษาไม่หันไปมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ควรใช้กลุ่มเพื่อนในการทำให้รับรู้ผลเสียจากการสูบบุหรี่ และผลดีจากการไม่สูบบุหรี่

6. หน่วยงานทางสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักถึงพิษภัยต่าง ๆ อันเกิดจากการสูบบุหรี่ เพื่อส่งผลถึงการเลิกสูบบุหรี่ให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกหลาน

7. สถาบันควรมีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ให้นักศึกษามีความสนใจหันมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และลดหรือเลิกการสูบบุหรี่ เช่น สนับสนุนส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬา

8. ควรให้การสนับสนุนให้กำลังใจในการเลิกสูบบุหรี่อย่างจริงจัง จัดโปรแกรมการเลิกสูบบุหรี่ขั้นในสถานศึกษา และประสานงานกับหน่วยงานทางสาธารณสุขเพื่อให้นักศึกษาใช้บริการคลินิกงดสูบบุหรี่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับสถาบันราชภัฏทุกแห่งตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนดำเนินการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการสูบบุหรี่

2. ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักศึกษาชายที่สูบบุหรี่ ดังนั้นควรมีการศึกษาในกลุ่มอื่น เช่น นักศึกษาหญิง นักศึกษาที่ไม่สูบบุหรี่ หรือนักศึกษาที่เคยสูบบุหรี่ แต่ปัจจุบันเลิกสูบบุหรี่ เพื่อดูว่ามีความแตกต่างมากน้อยใดจากการศึกษาในครั้งนี้

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ หรือจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) แทนการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลและเหตุผลในการอธิบายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ในปัจจุบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์เพื่อทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ มีความสามารถในการทำนายต่ำ ควรมีการพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ มาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สมการมีความสามารถในการทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้สูงขึ้น